

5310.

10.

◆ VIKERKAAR ◆

SPi
7160

Nr. 3

R.

E.

„VIKERKAAR“,

noorte kirjanduslik kuukiri,
on „Noorsoo kirjavara“

perioodiline väljaanne. Ta säeb omale ülesandeks pakkuda lugejatele pääasjalikult hääd ja huvitavaid jutukirjandust. Tapüüab esineda ka teaduslike de artiklitega, mille käsitus populaarne ja huvitav. Suurt tähelepanu pühendab „Vikerkaar“ ka noorsoo näitekirjandusele, tüürilistele luuletustele ja noorsoo kirjanduse arvustustele.

„Vikerkaare“ kaastööliseks

on järgmised kirjanikud, kunstnikud, koolitegelased ja teadusmehed: mag. Joß. Aavik, A. Anni, E. Bornhöpe, Bergmann, E. Enno, R. Espenberg, A. Eisuvald, Gori, A. Soava, K. A. Sindrey, R. Janno, J. Johanson, A. Kivi, A. Kuks, J. Käis, J. Laatik, O. Luts, prof. J. Mark, Chr. Mark, E. Martinson, N. Mey, Moora, J. Oengo, H. Oras, E. Peterson, A. Reitav, D. Riddala, A. Roosileht, A. H. Tamsaare, A. Tamm, H. Valma, H. Vühner ja J. Öunapuu.

„Vikerkaar“ maksab gastas postliga 300 mk.,
--- poolaastas 150 mk. Üksik nr. 25 mk. ---

„Vikerkaare“ talitus

K.-Ü. „Kool“ Tallinnas,

kelle poole tellimistega palutakse pöörduda.

„Vikerkaare“ toimetuse aadr. on

Tallinna, S. Tartu m. nr. 44, k. 4.

K.-Ü. „Kool“ Tallinnas.

№ 3. Toimetanud M. Nurmik ja A. Oengo-Johanson. 1922.

NOOR KEVAD.

Juba loitles varsakapje kuldne sära,
nagu päikseid külvat loigu veele.
Kuldnokki ma esimesi kuuldes vara,
soisele nii tulin kõnniteele.

Tahtsin valgeist üllestest ma kimbu kõita, —
olin sõber suur siis lilledega.
Tahtsin omale vaid vaba tunni võita,
olla üksi noore kevadega.

Jõudsin hõbeurvis pajustiku ääre.
Kõrval juttus vesi tasakesi.
Kulu varjat ligi kraavi veere
leidus sinisilmseid kannikesi.

Oli süda noor ja vastuvõtlik nõnda,
alles vahapehme, lapsemeelne;
püsis pikki päivi, pikka aastat mõnda,
ikka meeles kevad hõbekeelne.

KÜNDJA.

Maihommik. Päike ei ole veel tõusnud. Ümbrust täidab hall udu, millest peenikesed soojad piisad maha langevad, tasast sahinat sünnitades, mis nagu uinuva looduse soe hingamine noort ärkavat elu uimastab ja hommikuse unehõlmas hoiab... Vaikus ja salalik sahin... Loodus uinub veel.

Uniselt ilmub Aadu kambrist ja hakkab puuriida kõrval atra kohendama. Vajunud äärtega kaabu, nõõriotsaga keskelt kinni seotud hall põlvini ulatav kuub ja hallid püksid, mille sääred pastla-nõõridega risti-rästi kinni tõmmatud, teevad Aadu kuju peaaegu nägematumaks hommikuses udus, ja halliks, nagu niiske uduvihm, mis ka Aadut niisutab, ta riidesse imbudes.

Ka vana ruun ei taha vaikust segada. Sundimata laseb ta end adra ette rakendada ja Aaduga ühiselt atra kandes sammub ta põllu poole. Pikkamisi vajutab Aadu adra mulda, kohendab kuubehoidvat nõõrisõlme — ja künd algab. Karjamaa lepikust lendab vares ja laskub Aadu järele vaku. Väsitav-aeglaselt venib hall, üle adra kummardav kogu hommi-ku-udus ühest põllu otsast teise, ja mõttessevajunud vares vaarub vaikselt Aadu järel vaos. Hall udu hõljub endiselt

mulla kohal ja endiselt uinub loodus. Vagu ilmub vao kõrvale, ja mullariba laieneb ja laieneb.

*

Järgmine päev on pühapäev. Taeva all ei ühtki pilvekest, ja õhk on pääle vihma jahe ja puhas. Karjatänava ääres, rukkivälja kohal lõõritava lõokese hääl kostub vaevalt kuuldavana, kui ärkava looduse hommiku-palve jahe-sinisest kõrgusest.

Pikkamisi sammub Aadu ruunaga kopli poole. Nagu moe pärast hoiab Aadu ruuna kaela ümber seotud kammitsa otsa käes: ruun teab, et ta koplisse viiakse, ja astub päänorutades ja mõttes nagu Aadugi.

Jõuavad koplisse. Ruun rapsib kastes säravat rohtu süüa, ja Aadu seisab rinnuli kopli aial ja kuulab. Sätendav kaste, tumeroheline rada kastesel rohul hobuse jälgedes ja ühetooniliselt sumisev lõokese laul uimastavad Aadut, temas elustades midagi haruldast, ilusat ja lepitavat. Valged suitsupilvekesed tõusevad kaabu ääre alt ja kaovad pikkamisi jahedas õhus.

Aegamisi ja pühalikult hommikujahedust väristades vaob esimene kirikukella löök üle ümbruse laiali. Jahe värin puudutab ka Aadut. Ta ohkab ja astub sammu koha pääl. Esimesele kellalöögile järgneb teine, kolmas...

Kodu tuleb naine aida poolt sületäie pühapäeva riietega.

Eemal kingul, roheliste põldude vahel liiguvad üksikud kirikulised. Ilm on soe. Läbi paksu villase kuue tunneb ka Aadu sooje kiiri, tõmbab aeg-ajalt peosoleva rätikuga üle näo ja tumepruuni kaela ja sammub sõnalausumata edasi.

Kirikus on jahe ja mõnus. Aadu istub ja kuulab. Valgus, paistev läbi kirjude klaaside, sünnitab kirikus imelise uimastava värvide võrgu. Aadu kuulab laulu ja jutlust. Tuttavad sõnad kumisevad kõrvus ja vaadet köidavad valguse plekid kiriku põrandal. Koguduse laul ja mahedad oreli hääled sulavad nagu kergesti hõljuvaks ja uimastavaks pilveks, mis läbi kiriku hõljudes kündja küürus kogu veel rohkem kokku rõhub ja ta pää õrnalt alla painutab. Kõrgemale ja kõrgemale tõuseb laul ja tasasemaks jääb ta ja tundub, nagu hõljuks terve kirik ja tõuseks kõrgelt särava valguse poole.

Juba kostuks nagu laulu sekka tasane lõokese lõõritamine rukkipoollu kohal. Laulu ei olegi nagu enam, kuid tasased viisid kumisevad endiselt Aadu kõrvus.

Väsinud kündja pää vajub ja vajub...

Täna on pühapäev.

Jaam J.

KEVAD-ÕHTU.

Tamm Kedarik.

Õhtuehal istun kambrin
keset oma unistusi.

On nii palju lillerdusi
minu toa kitsan klambrin.

Krooksuv serenaad ja ööpik,
monotoonne jutukõma,
viilib vinguv sääsesuma,
— hää neist täidet valge öö pikk.

Avat aknast liugleb sisse
õis-aroomed. Õhtu helid. . .

Lilled aknal nõrgastelid —
hää on nagu peita neisse.

Suigun ju. Veel heljub meele
kauge laul. Ju vaibub eha.

Väsimus ju valdab meele.

PRINTS JA KERJUS.

Mark Twain'i romaan.

3

IX. Prints lõksus.

Jätsime John Canty sel silmapilgul maha, kui ta õiguslist printsi käratseva, irvitava rahvahulga saatel Prügihoovi poole vedas.

Üksainus isik katsus vangi kaitseks sõna võtta, kuid seda ei kuuldudki suure kära hulgas. Prints pidas ikka veel meeleheitlikku võitlust ja maadles kõigest jõust vangitseja toore ümberkäimise vastu, kunni John Canty oma viimasegi kannatuse natukese kaotas ja tammepuust malga äkilises vihahoos printsi kohale tõstis. Poisikese ainukene kaitsja haaras mehe

käest kinni, ja hoop läks kaabaka enese käsivarre pihta. Canty mõirgas:

„Või sina segad vahele? Säh sulle selle eest!“

Malk tabas raksudes vahelesegaja pääd: kuulus oie, ebamäärane kogu vaarus maha rahvahulga tallata ja lamas juba lähemal silmapilgul üksinda pimeduses. Rahvas aga sööstis rüsinal edasi, ilma et vahejuhtumine põrmugi ta lõbutuju oleks tumestanud.

Ootamata leidis prints enese John Canty elukorteris olevat, kuna üks väljaspoololijate tõrjumiseks suleti. Pudelisse pistetud rasvaküünla tuhmil paistel seletas poiss jälki urgast ja ta elanikke pääjoontes näha. Kaks räbalais tütarlast ja kesk-ealine naisterahvas konutasid nurgas seina ääres, silmis ja kogu välimuses alalise julma ümberkäimisega harjunud loomade hirmuud ilme. — Oli näha, et nad praegugi peksu ootasid ja kartsid. Teisest toanurgast hiilis pikkade valgete juustega ja tigea pilguga vanamoor esile. John Canty ütles temale:

„Pea ikka veel vähe! No küll on tembutused! Ära vahele sega, enne kui teada saad, milles asi seisab; pärast on veel aega küllalt teda parkida, nii palju kui süda soovib. — Tule siia, jõmpsikas! Nüüd korda uuesti oma plära, kui see sul veel meelest pole läinud. Ütle oma nimi. Kes sa oled?“

Printsil löi veri palge, ta vaatas julgel, vihaleekival pilgul mehe otsa ja ütles:

„Kordan veel kord oma endist ütelist, et mina ei ole keegi muu kui Walesi prints.“

See üllatav vastus pani vanamoori nii kohmetama, et ta kui kinninaelutatud seisma jäi. Ta vahtis hingeldades ammuli suul väikese printsi otsa, mille puhul ta toores poeg nii vaimustusse sattus, et laginal naerma pahvatas. Kuid John Canty naise ja tütarde pääle avaldas see teistsugust mõju. Hirm vägivalla ees äratas neis koguni iselaadi tunded. Nad tormasid ahastades Tomi juure, hüüdes:

„Tom, vaeneke, õnnetu poiss!“

„Laske ta näitleb edasi!“ kärkis Canty. Nan, Bet! kas niisugune on teie viisakus? Või printsi juuresolekul juletakse veel püsti olla? Heitke silmapilk põlvili, santlaagrid, ja avaldage talle austust!“

Ta puhkes uuesti hirnuma kui hobune. Tütarlapsed hakkasid kartlikult venna eest armu paluma; Nan ütles:

„Las ta heidab magama, küll ta siis saab jälle aru pähe, isa!“

„Jah, isa“, lisas Bet juure, „ta on palju enam väsinud kui harilikult. Homme on tal mõistus jälle selge siis ta läheb kahekordsel usinusel kerjama ega tule enam tühjalt tagasi.“

See tähendus mõjus veidi kainestavalt isa pääle ja tuletas talle igapäevase elu mured meele. Ta pööris vihaselt printsi poole ja käratas:

„Homme pean selle urka omanikule kaks penni maksuma; kirjuta omale kõrva taha — tervelt kaks penni — kogu selle poolaasta üüri, muidu satume lageda taeva alla. Näita kui palju selle logelemisega oled kokku jõudnud kerjata.“

Prints vastas:

„Ära oma närusustega minu kõrva haava. Ma ütlen uuesti, et olen kuninga poeg.“

Canty lai käsi vuhises niisuguse jõuga vastu printsi õlga, et poisike taarudes Canty emanda kaenlasse langes, kes teda vastu südant surus ning iseenese ihuga allasadavate hoopide ja müksude rahe eest püüdis kaitsta. Prints kiskus enese lähti ja hüüdis:

„Te ei tohi minu eest kannatada, emand. Las' need sead teevad minuga mis nad tahavad.“

See äritas sead nii vihale et nad ajaviitmata tööle asusid. Nad andsid poisile kahekesi hää mehise nahatäie ja peksid siis ka tüdrukud ja nende ema tublisti läbi ebakohase kaastundmuse eest ohvri vastu.

„Noh,“ ütles Canty, „nüüd kasige magama. Mul on sest ajaviitest himu täis.“

Küünal kustutati ära, ja perekond heitis pikali. Niipea kui perekonna pää ja ta ema valju norskamisega hakkasid ilmutama, et nad magasid, hiilisid tütarlapsed printsi aseme juure ja katsid ta hellasti õlgede ja hilpudega öökülma eest, ja ka ema hiilis ta juure, silitas ta juukseid, sosistas nuttes katkelisi lohutuse ja kaastunde sõnu ta kõrva sisse ja surus teda uuesti ja uuesti enda rinnale, mispääle pisarniiskel palgel jälle sängi puged.

Pikali olles ja kurbi mõtteid heietades tundis ta endas aimust tärkavat, et poisis midagi sõnulsetamatut varjul oli, midagi, mille olemasolu Tom Canty's märgata polnud ei tervena ega haigena. Ta ei mõistnud seda kirjeldada, ei osanud ütelda, mis see nimelt oli, kuid ometigi näis ta terane ema silm midagi tähele panevat ja tundvat. Mis siis, kui see siiski ta poeg ei olnud? See mõte painas, piinas, kiusas teda. Viimaks sai ta aru, et tal enne rahu polnud lootat kui tal kindlaid, otsustavaid andmeid käes ei olnud selle kohta, kas see oli ta poeg või mitte. Kindlad tõendused võisid minema peletada

kõik koormavad ja eksitavad kahtlused. Ta kaalus vaimus kõik võimalused läbi, ei leidnud aga midagi millest oleks võinud kindlaid järeldusi teha — ning pooliku selgusega ta juba milgi tingimisel ei leppinud. Kõik päämurdmine näis tagajärjetu — juba kavatses ta asja katki jätta. Parajasti oli ta mõttekäik selle keerdsõlmeni jõudnud, kui poisi ühetasane hingamine ta kõrvu kostis, märgata andes, et uni ta pääle on halastanud ja vaese poisi oma hõlma võtnud. See juhuslik asjaolu sisendas naisele plaani. Ta kustutas küünla ja sosistas endamisi: „Näeksin teda nüüd, siis oleks mul selgus käes! Sest pärast kui tal lapsepõlves püssirohi silmad kõrvetas, katab ta igakord käega näo kinni, kui ükski teda mõtetest üles ehmatab; ning ta ei hoiu sääljuures peopesa mitte sissepoole nagu teised, vaid väljaspoole. Olen seda sada korda näinud, ilma et kordagi oleksin oma tähelepanekus eksinud. Jah, pea jõuan selgusele!“

Kätt küünla ees hoides liilis ta uinuva poisikese juure. Ta kummardas hinge pidades Tomi üle ja lasi siis äkki valguse joa heledalt ta näole langeda, kusjuures just ta kõrva ääres sõrmega vastu põrandat koputas. Magaja silmad avanesid pärani, ta vaatas hirmunult ringi — kuid käed jäid liikumata.

Vaene naisterahvas oli äärmiselt üllatatud ja kurb. Ta püüdis ennast küll uskuma panna, et Tomi nõdrameelsus oli põhjuseks käeliigutuse ärajäämises, kuid see ei läinud tal korda. „Ei,“ ütles ta, „Tomi käte pääle ei võinud nõdrameelsus mõjuda, ta käed ei võinud seda harjumust nii ruttu unustada. Kui raske on see päev!“

Siiski ei leppinud ta esimese katsega: ta otsustas seda korrata, sest nurjaminek võis ju ka ainult juhuslik olla, sellepärast äratas ta poisi samal kombel veel paar korda, ilma et tagajärjed oleksid karvaväärtki muutunud; viimaks komberdas ta tagasi oma voodisse ja jäi magama, südames näriv mõte: „Aga ma ei suuda temast loobuda — ei suuda, ei suuda — ta peab minu poeg olema!“

Äkki kuulus ukse taga tugevat koputamist. John Canty katkestas norskamise ja küsis:

„Kes sääl koputab? Mis sa tahad?“

Hääl vastas:

„Kas tead ka, keda peksid?“

„Ei. Mis see minusse puutub?“

„Küll varsi teist keelt kõneled. Kui veel eluga soovid pääseda, siis katsu, et ruttu minema saad. Mees on hinge heitmas. See on auväärt Andrese isa.“

„Jumal hoidku!“ hüüdis Canty. Ta ajas oma perekonna üles ja käratas karmilt: „Maast lahti, ja katsuge, et minema saate — või jääge siia ja minge hukka.“

Viie minuti pärast oli pere terve oma varandusega tänaval ja põgenes surmahirmus ähvardava hädaohu eest. John Canty hoidis printsi käsivarrest ja sundis teda ühtepuhku kiiremale jooksule, pimedas hoiataval häälel ta kõrva sisse soistades:

„Pea nüüd lõuad, nõdrameelne lorupää, ja hoia, et sa kellegi meie nime ei nimeta. Valin enesele varsi uue nime, et nuuskuritele puru silmi ajada. Vaata ainult, et sa ei lobise!“

Siis ütles ta torisedes teistele perekonna liigetele:

„Kui kuidagi juhtume lahku minema, tulge kõik Londoni sillale ja oodake sääl viimase kalevikaupluse juures teiste tulekut, et pärast ühes saaksime Southwarki põgeneda.“

Sel silmapilgul sattusid pagulased äkki pilkasest pimedast valgesse, ja mitte üksi valgesse, vaid ka hulga laulvate, tantsivate ja lärmitsevate inimeste keskele, kes murruna jõe kallast täitsid. Mõlemal pool Thamesi ulatasid piduliste read kaldaveeru mööda nii kaugele kui silm seletas; Londoni sild säras ilutuledes, samuti ka Southwarki sild. Igal pool liikusid piduliste salgad; terve London näis kihamas nagu sipelga pesa.

John Canty vandus vihaselt ja käskis tagasi minna, kuid oli juba hilja. Määratu inimeste murd imes ta kogu ta perekonnaga endasse ja paiskas nad minuti ajaga üksteisest kaugemale laiali.

Prints ei viivitanud, vaid sukeldus ümbritsevasse jalgade rägasse ja kadus. Ning silmapilgu aja pärast oli teda sama raske leida kui viiepennilist, mis Atlandi ookeani voo-gudesse langenud.

Ta taipas seda kohe ja andus jalamaid enda õiendustele, ilma enam John Canty meele tuletamata.

Jäi ainult üks tee — Guidhalli minna, sääl oma ilmumise-st teada anda ja petist paljastada.

X. Guildhallis.

Kuninglik paat liugles toreda laevastiku saatel läbi pidulikult valgustatud lootsikute hulga Thamesi mööda alla.

Pooleldi siidpadjusse mattunud Tom Cantyle pakkusid need helid ja kujud midagi ütlemata uut, ütlemata ülevat ja üllatavat. Väikestele sõpradele, kes ta kõrval istusid, printsess Elisabetile ja leedi Jane Greyle, ei pakkunud nad mitte midagi.

Dovgate'ini jõudes sõitis laevastik madala Valbrookki jõe kaudu üles ja peatas väikeses sadamas, mis preguse Borge Yardi lähedal Londoni vanema linnaosa südames asus. Tom läks kaldale, ning säält ühes oma hiilgava kaaskonnaga põiki läbi Cheapside'i, kust siis tee läbi Vana Jevry ja Basinghalli tänava edasi Guildhallini viis.

Tom ja väikesed daamid võeti kuldkeede ja punaste ametikuubedega ehitud lordmaiori ja linnaisade poolt vääri- lise aupaklikkusega vastu ja juhatati suure saali viimases ot- sas oleva toreda baldakiini alla, kusjuures käskjalad valitsus- kepi ja linnamöögaga ees kõndisid ja kõrgete külaliste tule- kut kuulutasid. Lordid ja daamid, kes Tomi ja ta kahe väi- kese sõbra eest olid määratud hoolt kandma, võtsid nende toolide taga aset.

Allpool oleva laua ääre istusid linnamagnaadid ja hoovi- isandad ning teised suurtsugu võõrad; parlamendi liikmed võtsid hoone pääossa asetatud laudade juures istet. Ning lin- na amnuaeagsed kaitsevaimud Gog ja Magog vaatlesid oma kõrgest asupaigast harjunud pilgul nii mitme ja mitme sugu- põlve kestel nähtud pilti.

Päale palve tõusis Tom püsti, nagu teda oli kästud (ning kogu maja ühes temaga), mispäale ühes printsess Eliisabetiga kuldsest karikast rüüpas ja selle leedi Jane Greyle edasi las- kis anda, kust karikas ringkäigu algas läbi terve saalisviibi- jate kogu. Nii alustati pidusöök.

Südaööl jõuti pidutuju tipule.

Ning kuna Tom oma kõrgelt istmelt sügaval imetlusel lõbusate, liikuvate inimkujude kirjut hulka vaatles, kuulutas väike kerjuse riietes Walesi prints ägedal sõnal oma õigust ja äpardusi, süüdistas petist ja nõudis sissepääsu Guildhalli ruu- midesse. Rahvas kuulas teda lõbusa huvitusega, rõhuti ja lit- suti üksteist, venitati kaela ja tõusti kikivarvule, et väikest lärmitsejat näha saada. Varsi hakati poissi õrritama, et teda veel rohkem vihale ajada. Haavatud uhkuse pisarad tungisid poisikese silmi, ent ta ei taganenud, vaid püsis julgesti paigal ja hüüdis kuninglikul, väljakutsuval häälel:

„Ütlen teile veel kord, kasimata koortekari, et mina olen Walesi prints! Ja ehk küll täiesti üksi ja mahajäetud olen ja keegi mind ei aita ega toeta, ei lahku mina siiski kohalt, mis minu sääduslik omandus, ega mõtlegi teie eest taganeda!“

„Ole sa nüüd prints või mitte, üks on ometi kindel — et tubli poiss oled, ja et sul kaitsjatest puudust ei ole! Siin mina seisan, valmis iga silmapilk oma ütelist tõestama! Võid kin-

del olla, et palju halvemaidki sõpru oleksid võinud leida kui Miles Hendoni.“

Kõneleja oli suure kasvuga meeldiv mees. Ta püksid ja pinsak olid peenest kalevist, kuid narmaile kulunud ja pleekinud; puusas oli tal mõök, pikas roostetanud tupes, tema taa-ruvast kõnnakust võis kohe riukukke ja kõrtsipäivilist oletada. Kuuldi hääli: „Jälle uus luhtaläinud prints! Võtke aga, nabige poisike kinni ja kastke vette!“

Juba puudutas keegi printsi, et seda õnnelikku mõtet teostama hakata, kui järsku võõra pikk mõök sähvatas, ja vahelesegaja niisuguse lapiti hoobi pähe sai, et sirevile prantsatas. Kuuldi tosin hääli kisendavat: „Maha kaabakas! Lööge ta maha! ning rahvast hakkas rüsinäl sõjaka mehe poole valguma — säääl pani ootamata võimas trompeti hääli õhu värisema. Keegi karjus: „Teed kuninga käskjalale!“ ja salk ratsamehi kihutas tuhatnelja otse rahvahulga keskele, kes laiali jooksis nii ruttu kui jalad võtsid. Julge võõras haaras printsi käe alt kinni, ja varsi olid mõlemad inimeste tungist ja hädaohust kaugel.

Pöörame tagasi Guildhalli. Äkki läbistas saali rõõmsat kära hele sarvehõik. Silmapilguks järgnes surmavaikus, siis tõusis üksik hääli — kuninga lossist tulnud käskjala oma, kes valjusti teadaannet ette luges, kuna terve pidutsejate hulk tummalt ja põnevalt kuulas.

Pühalikul toonil lausunud lõpusõnad olid järgmised:

„Kuningas on surnud!“

Suur rahvakogu lasi ühel hoobil pääd norgu; nii seisti sõnata vaikuses paar minutit, siis langesid kõik kui üks mees põlvili, sirutasid käed Tomi poole ning hüüdsid ühel häälel nii võimsasti, et hoonealused näisid kõikuma löövat:

„Elagu kuningas!“

Tom lasi silmad kohmetumalt üle üllatava vaadendi käia. Ootamata mõte lõi ta näos koitma. Ta ütles tasasel häälel lord Hertfordi kõrva sisse:

„Vasta mulle ausasti ja puhtast südamest! Kui nüüd anaksin käsu, milleks ainult kuningal õigus, kas siis võetakse mu sõna kuulda või juletaks siiski vastu hakata?“

„Ei, vürst, selle kuningriigi piirides ei julge seda keegi. Sinu isikus käsib Englise kuningas. Sina oled valitseja ja sinu sõna on säädus!“

Tom vastas sügava erutusega tugeval, tõsisel häälel:

„Siis olgu kuninga säädus tänasest päevast arvates halastuse, mitte iialgi enam aga vere säädus! Üles põlvitamast!“

Minge ruttu Toweri ja teatage, et kuninga käsul on Norfolki hertsogi surmaotsus ära muudetud!

Need sõnad valgusid välgukiirul suust suhu, avara saali igasse soppi, ja kui Hertford välja ruttas, puhkes kõrvulukustav hüüd:

„Verevalitsusel on lõpp! Elagu Edward, Inglise kuningas!“

(Järgneb.)

KÜLM KALJURAND JA LIBISEV LAINEKE.

Valge Rannatee.

Külmalt, kiviselt kuulis rand laineid eemal kevadiselt kohavat. Ta ei mõistnud nende vahutavat juttu. Ta ääres oli kõik veel jäätanud ja vait. Kevad oli kaugel lainetaval ulgumerel. Aga sügavas mustamulla põhjas oli peidus igatus kevade järele, elu järele.

Sääl tuli laine. Kevadine, vallatu, praegu alles jääkatetest vabanenud. Lootis laineid leida otsata. Tahtis tormata tundmata kaugusse, sügavale ulgumerele. Aga tuul oli puhunud teisiti ja lähendanud laine rannale.

Imestades vaatles vaikne külm rand kindluseta, rahutumat, vahutavat külalist. Sügavas mulla põhjas aga sulas midagi. Tundus tulnud kevadet.

Ka laine imestas kõikuva, lõbusa veepinna asemel, millega harjunud, leides tumeda liikumata ranna. Siis aga veetles teda see vaikus ja kõikumatus, ja ta otsustas siia jääda mõneks ajaks.

Nad olid õnnelikud üheskoos õnnistavate kevadkiirte helguses...

Aga ükski õnn ei kesta kaua. Õnn on kui kuld, mida ei kaeveta küngaste suurusena, mida otsitakse tolmutera taolisena mullast ja liivast...

Tuli torm. Metsikult mässas meri. Rahutumalt lõi laine vastu randa. Ta ei võinud vaikseks jääda. Aga sennine selt-simees seisis liikumatuna ja soovigi edasi minna ei näinud ta mõistvat. Ikka valusamalt lõi laine, lõi meeleeheitlikult nähes, et ta rannast ülegi ei saa, nagu arvanud.

Nad olid õnnetumad mõlemad — laine, süüdistades raudkülma randa; rand, tundudes süüta süüdlasena. Nad otsustasid lahkuda jäädavalt: laine, minnes mässavale merele, rand, püsides igavesti jäätanud ja külm.

Tuli muutunud tuulepuhang ja laine lahkus.

Pettunud, kurvalt ruttas ta eemale. Rändas kogu sooja suve. Rändas kogu rikka päikesepaistelise varasügise. Rändas rõõmuga vahelduseks. Aga siis tuli tundmus, nagu puuduks tal, vahtharjalisel, midagi. Esiti oli see lähenenud, kui vaikne mälestus mahajäänud seltsimehest. Siis tundis ta korraga salaigatsust tema järele. Siis tuli mõte: ühesugune liikuv ja lai olla ulgumeri, hall ja ääretu. Mida mõtled siit leida? Parem puhata kaljusel kaldal terve talve ja mängida maa ääres uuesti ärkaval kevadel.

Hilisel septembri hommikul liugles laine pikkamisi randa. Tasa tervitas teda seltsimees talviseks uneks.

ÕHTUL.

A. Reinvald.

Lahkelt lapsi lahkumaie
hõikab õhtukelluke,
päevavaevast puhkamaie
une pehme rahule.

Igatsus ja hingamine
surmariiki reisivad,
rõõm ja rahusoovimine
hüüdvad palju paremad! —

Kuldses ilus kuu sääl kumab,
 tuhat tähte sätendes,
 taga taeva piire punab
 õhtu ilu silma ees.

Vaga meel ja süda, lootke
 kõrvest vaates kõrgele, —
 ilusamat ilma ootke,
 kunni vaim saab lennule.

Kogust „Viljandi laulik“.

ESIMENE PÜÜK.

Hugo Valma.

Kui ulgumerelt lained hooga tulid
 ning murdsid jää, mis talvel voogu kattis
 ja kaua lahevetes elu mattis, —
 siis rannamehed üliroõmsad olid.

Nad säädsid kiirest' korda mõrrad, paadid,
 et sõita merele ja püüseid panna, —
 ei meri muidu leivakõrvast anna;
 neist koju jäivad ainult vanad taadid.

Siis naised, lapsed mehi rannal ootsid;
 kõik rikkalikku esipüüki lootsid
 ja nägid vaimus juba värsket kala...

Ju ammu ootasid kõik jäälagu,
 et lainte pinda a'ada paadil vagu.
 Nii on kord rannarahva eluala.

2. Eevikene ja kuldkroon.

Palju vareseid oli Pihlaka tänaval. Linna ääres, kus majade read ikka õredamaiks, madalamaiks ja näotumaiks muutuvad ning heinamaad ja soomüklad algavad, on ikka palju neid musthalle kraaksuvaid linde. Ja Pihlaka tänav oli õige linna ääres, kaugel sellest suurest kivimajast, kus Karl elas ja veel kaugemal Endeli toakesest, mis hoopis teisel pool linna servas kah soise karjamaani ulataval tänaval asus.

Päike oli tulnud kiirgavana välja. Eilne lumi oli tänavail peaaegu kadunud, ainult kaugel heinamaal püsis ta paksu korrana, määrдинult inetumaks tõmbunud. Varblased sirtsusid ja vuristasid tiibu hüpeldes keradena puil ja tänava kevadisteks muutuvail teil. Ja jahedasse õhku vahtides tundus Endelil, nagu oleks sääl sillerdanud lõokene, nagu oleks üle kauge te heinamaade kostnud kukulinu kevadpäikne hõbehääl.

Karl ja Endel astusid õige pikkamisi mööda Pihlaka tänavat. Kogu päev olid nad nii kui põlenud ärevas ootuses, tundide lõppemisel esimestena tormasid alla ja pool joostes sammud sihtinud Pihlaka tänava poole. Nüüd aga, siia jõudes, hakkas midagi urgitsema rinnus, kartus nii kui puges põue, jalad tõmbusid tahtmatumalt nõrgemaks, huvituski hakkas nagu kaduma. Kes teab, missugune vanamees on, kes teab, mis ta teeb, niisugune isevärki oli...

„Vaata, kus vareseid!.. Ui, vaata, kus ikka säält lennavad!“ ütles Karl, teades küll, et ta midagi muud oleks pi-

danud üttelema, kas „lähme rutem, ega aega palju ole,“ või umbes nii. Endel aga vahtis üksisilmi majade numbreid, ta rääkis üldse vähe, praegu polnud tal seks aga hoopiski mahti. Ta ei näinudki vareseid, ainult kraaksumist kuulis pää kohal, samuti kui ta löokestki poleks näinud, ainult sillerdust oleks kuulnud.

„Näe, kus ongi,“ ütles järsku Endel ja jäi seisma. Oli number kolm. Madalate, ühekordsete majade seas oli järsku üks kõrge, kahekordne. Värvimata ja takune ta oli, aga siiski uhke ja silmapaistev teiste hoopis kõssivajunute seas. Uksel seisis vana naine piimaämbriga, tahtis vist üle tänava toiduainete poodi minna, vaatas teine nii pikisilmi sinna poole, võib olla ootas piimavankri tulekut.

„Selle käest peaks küsima,“ sosistas Karl, aga Endelisse oli poetanud mingi julguse vaim, juba seisiski ta naise juures ja küsis, tõsi küll, veidi kogeldes, kuid siiski tarviliselt selgesti:

„Kas siin elab üks...“ (siin peatas veidi Endel, mine tea, ehk kohmetas veidi selle suure sõna väljaütlemise juures) ... „Kas siin elab üks kuningas Toom? ...“

Naine mõotis veidi neid mõlemaid poisse, pühkis päärätiku nurgaga pahemat suunurka, tõmbus nii kui naerule, muutus aga kohe jälle tõsiseks, mõtles vist, et mis ma tühja üle ikka naeran, sõnas ainult veidi muheledes:

„Toomi vanamees jah, see elab küll. Nojah no, kuningas on ta ka jah, hüütakse teist nii. Vaadake, minge säält hooviväravast sisse, säält läheb trepp alla keldri ja... Ot-ot, ma tulen näitan ise, ega te mõista sinna ikka üksi minna.“

Ja tuligi naine kohe trepi päält kobinal maha, lipsas hoovi ja oligi kadunud kuskilt uksest sisse. Lipsasid poisid eide järel, südames oleks küll tagasi pöörnud koju isa-ema juure, aga kus sa nüüd enam... Süda ainult hüples rinnus ja palavaks läks, järsku kohe hakkas nägu kuumusest õhetama.

Olid keldris. Hallitanud õhk tungis ninna, kuskil kaagutasid kanad ja kriiskas kukk lõikava häälega. Poolhämär oli, kuskilt läbi laudvõrede tuli mõni tuhm kiireke valgust, et ainult ees liikuvat naise kuju umbkaudu näha oli.

Pikk oli see keldritee, sopiline ja nurkline, komistati tihti ja tongiti külgi vastu seinu. Karl hakkas juba kahtlema, kas

see eit neid viimaks ei tüssa ja kuhugi röövlikoopasse ei vii, miks ta siis muidu nii kergesti kohe juhutama tuli, tahtis seda parajasti Endelile kõrva sisse sosistama hakata, kui kõlas äge koputus, naise hüüe: „Toomi vana, Toomi vana, teie juure tullakse!“ ja see muutis südamed korruga kergemaks, asus rindu mingi rõõmus salapärasus, Karlil tekkis kohe tundmus, nagu läheks nad praegu suure kuninga ja sõjaülema juure, kes oma rahva eest pelus ja — seep see teravalt huvitav oligi — mitte ei „läheks“, vaid „lähevad tõepoolest“... Endelil kangastusid silmi ette uhked lossid ja valged kuldvaljastes hobused ning kuldtroon.

Kuulus ukse avamist, ja naine ütles: „No, noorhärрад, siin on.“ Ise lipsas jälle kaugemale, ukse poole, plekkämber ainult kolises käes; tal oli tarvis ju piima tuua.

Seisidki mõlemad poisid ukssel. Nende ees oli madala trellitud akendega tuba — ja... see ei olnudki tuba, see oli kuur, liht puukuur, kus vahest pääle puude ka kartulaid ja vana prahti hoitakse, kus kanu ja jäneseid peetakse ja kuhu ainult silmapilguks asju õiendama minnakse, et väljas värskes õhu käes läpastanud õhku puristades kohe välja peletada. Põrand oli muldne ja seinad kivist.

Siin elas kuningas. Ja väike sinililleline printsess Eevikene.

„Tere,“ ütlesid poisid. Ja tahtsid veel rohkemgi ütelda, kuid mõtted läksid segi ja keel jäi suulakke kinni. Karl, niisugune julge poiss muidu — kui lõvi, aga mitte üht sõna ei saanud enam välja, Endel ka ainult nohises tasakesi.

Vanamees oli vist parajasti maganud. Ta istus mingisugusel pikal kastil ja vahtis imestanult ukse poole. Suured hallid juuksed olid lahti, keerunud ümber näo nagu pilliroo puhmastik ja just neist juustest selgus Endelile järsku, et see taat tõega on kuningas.

Vaatas ja tunnistas vanamees. Tõusis siis püsti, komberdas uksele veidi lähemale ja uuris. Järsku lõid silmad kiirgama ja näkku ilmus üllatatud rõõmuhoog.

„Ah teie poisid!.. Ah te tulite ikkagi... Vaata kus on kentsakas!.. Teie kenad poisid!.. Tere, tervist! Tere tervist!..“

Raputas mõlema poisi kätt ja tõmbas nad sisse.

„Vaadake, kuidas ma elan. Nii kui seapõrsas. Häbi on mul teie ees, aga kuhu ma pääsen. Kuhu ma lähen, kui mind siitki tahetakse välja kihutada. Siin on külm, aga väljas on veel külmem. Siin ometi see ahju-lõkats ja puukast, mille pääle võib pikali tõmmata. Istuge siia kasti nukale, kui te pahaks ei pane. Ma ei taha teid nii lasta ära minna, teie... teie...“ Taat, tõmbus veidi naerule teie väikesed lahingumehed!...“

„Kuidas haavaga on, kas?“ usaldas Karl küsida.

„Haav juba terve. Täna hommiku oli juba terve. Ainult see rätik, ja see rätik...“ Vanamees astus hiljukesi teises seinas oleva riietega kaetud kasti juure ja kummardas selle üle. Nii seisis ta tüki aega.

Alles nüüd nägid poisid, et säääl magas too pisikene plika, see punapõseline Eevikene, kes eile „lahinguväljal“ oligi ütelnud selle salapärase sõna: kuningas... Ei jõudnud poisid vastu panna kiusatusele, astusid hiljukesi magava lapse juure ja vaatasid.

Must, räpane oli see keldriruum, — missugune puhtus ja selgus hoovas aga sellest väiksest näokesest, sinilillelisest pääkesest, mis muretumana puhkas puhtal rättil, samal rättil, mille Karl oli sidunud eile vanamehe silma ümber. Justkui lumikelluke, või uinuv ööpik, või ennemuistses jutus naeratav printsess.

Vanamees tõstis pää. „Ma ei saa teile praegu seda rätti anda. See siin minu Eevikene, tütre tütar. Panin tema pää alla — ei ole mul ju ühtki puhast riidetükki. Nüüd magab nii... Kui te vast veidi ootate?“

Karl tundis, kuidas tal rindu julgus asus ja jutt voolama pääsis. „Ärge nüüd! Ega me selle rätiku pärast tulnudki, meil läks see hoopis meelest ära, las see jääb Eevikesele!.. Me ei tahagi seda! Me tulime... meie tahtsime...“ Jäi Karl mõtlema, kuidas seda õieti ütelda. Aga juba Endlil valmis mõeldud:

„Kuulsime, et olete kuningas. Eevikene ütles ja Te ise ütlesite... Me tahtsime teada... mis kuningas Te olete — kust maalt... — kas tõega olete kuningas...“ Sädelevail

silmil küsis Endel elavalt ja vabalt: „Kas olete tõega kuningas?“

Vanamees istus kasti nukale. „Te olete kenad poisid, teile ma räägin. Jah olen kuningas. Olin kuningas mitu aastat säääl kaugel, kaugel merede taga... Ühel saarel...“ Järsku raputas vanamees säravail silmil halli juukse puhmas-tikku. „Kas tahate, poisid, et teile räägin neist asjust, neist salapärastest sündmustest? On teil aega kuulata?“

Miks poistel aega polnud! Mis sellest, et kodu lõuna ammu jahtunud ja õhtu varsi käes! Kuningas Toom räägib ju! Muudkui rääkigu, nad põlevad kuulates!

Taat muutus tõsiseks. Oma pääotsist võttis ta midagi värisevail kätel ja näitas seda poistele. „Siin on mu kallim vara... kuldkroon. — Enam pole ta küll minu, nüüd on ta Eevikese oma, selle pisikese plikakese...“

Vaikis veidi see hallpäine kuningas. Õhtu hämarus läikis tuhmilt kuldkrooni teravnurkadel. Teisel pool seina ääres magas Eevikene — printsess. Istusid poisid kasti nukal, silmad läikisid põlevsütena.

Siis algas taat:

VIKERKAAR.

Oli möödumas esimene kevad-äike. Ta oli tulnud tumedana läänest, laotunud musta sünge varjuna üle Hallasoo ja sinas nüüd teispoole koolimaja liivamägede ja männiku kohal, — suur tume-sinine, kohutav äikese pilv.

Läänepoolne taevas aga oli nüüd jälle selge, ja päike saatis jälle kuldseid kiiri üle suure Hallasoo.

Koolimajas olid kõik aknad avatud. Piksevihma selgitatud õhku voolas heledalt igale poole, ja kristallselgeid rõõmuisaraid pildus vana kuusk akendest väljasirutatud päadele ja käsile. Noorel kastaanial teise klassi akna all olid lõhkenud suured pruunid pungad ja vaigused, helerohelised lehed lõhnasid uimastavalt. Karge servad olid juba rohetama lõõnud koolimaja õues.

Hallasoolased olid täna veel rõõmsamad, kui harilikult.

Kevad oli käes. Kevad... Kevad... Nad istusid lahtistel akendel ja peatasid hulgakesi ukseävel. Mõned väikesed poisid jooksid juba õues, nii et paljad jalad aina vilkusid.

Korruga hüüdis väike Kusti Tammemägi:

„Aga, poisid, vaadake ometi, mis säääl on!“

Õuesolejate salk vakatas, kui üks mees. Uksest jooksis ka mõni suuremaist lastest välja vaatama, mis ime see Kusti õieti leidnud.

Pea oli terve Hallasoo kool jalul ja vaatas üllatatult idasse.

Aikesepilve mustaval seinal üle vaikiva sumeda männiku sirendas loogana määratu seitset värvi kangas.

„Vikerkaar! vikerkaar!“

Ta algas kaugel Hallasoo veerel, sääl kus silm vaevalt nägi Saare talu katust ja kaevulingu ja ulatas üle terve idataeva, sinna, kus lõpsid viimased männid liivakünkal.

Seitse heledat rõõmuvärvi must-sinisel pilvel. Suur rõõmu-look üle männiku, üle Hallasoo kooli, üle terve ilma...

Ja suur kevad-õhtune rahu, vaikne, õnnerikas ootus.

„Aga millest tuleb vikerkaar?“ pöörsid nüüd õpilased, kes juba tükk aega suurepäralist pilti imetlenud, õpetaja poole.

„Vaadake siia!“ ütles õpetaja, raputades lähedalolevat raagus sirelpõsast. Suuri veepiisku langes okstelt ja säras vastu valget samuti mitmevärviliselt kui vikerkaargi.

Õpetaja võttis taskust väikese kolmekandilise klaaspulga; Selle kuju oli niisamasugune, nagu kehal, mis õpilased hiljuti geomeetria tunnis paberist valmistanud.

„See on kolmekandiline prisma!“ hüüdsid lapsed.

„Vaadake nüüd!“ Õpetaja asetaski prisma nii, et päikese kiired temast läbi pääsid. Vastaspool prismat hoidis ta valge paberilehe. Paberile tekkis ka väike vikerkaar.

„Päikese kiir läks läbi prisma ja lagunes seitsmeks vikerkaari värviks. Valguse kiir, minnes läbi prisma, annab spektrumi. Vikerkaar on päikese kiirte spektrum. Iga veepiiska võime võtta mitmekandilise prisma, milles valged päikese kiired lagunevad seitsmevärvilisteks kiirteks. Täna on aga õhus lugemata miljonid veepiisku. Neist läbi minnes annavad õhtuse päikese kiired idataevas määratu suure spektrumi, mida me vikerkaariks nimetame.“

Õpetaja pani ette nimetada järjestikku vikerkaari värve. Õpilased täitsid ta soovi: „Kõige ülemine värv on punane“, ütlesid nad, „siis tuleb punakollane, siis kollane, roheline, hellsinine, tumesinine ja lilla. Kokku seitse värvi.“

„Kollane läheb aegapidi roheliseks. Sinine läheb ka järkjärgult lillaks,“ täiendasid mõned õpilased. „Üleüldse ühtki järsku üleminekut ei ole. Üks värv nagu sulaks teisega ühte.“

„Aga kas igakord ühed ja needsamad värvid ja sessamas järjekorras spektrumi moodustavad?“ küsis August Mets.

„Vikerkaar on päikese spektrum“, seletas õpetaja, „ja teda näeme ikka neissamades värvides ja kindlas järjekorras. Isegi kui me kunstliselt päikese kiired lahutasime prisma abil, saime niisamasuguse spektrumi. Kunni prismani lähevad kõik värvilised kiired ühes sihis ja meile paistavad nad valgetena, sest meie silm ei eralda neid üksteisest. Prismast läbi minnes murduvad aga kiired nimelt kaugenevad prisma murdumisnurgast prisma aluse poole. Kuid kõik kiired ei murdu mitte ühtviisi; kõige vähem kalduvad kõrvale oma esialgsest teest punased kiired, kõige rohkem lillad. Paneme lahutatud värviliste kiirte teele (näit. punaste) veel teise prisma, murduvad kiired jällegi prisma aluse poole, kuid nad jäävad ikkagi punaseks: punane (või mõni teine vikerkaari värv) on algvärv ja teda ei saa enam lahutada.“

„Kas ainult päikese valgust spektrumiks võib lahutada?“ küsis üks suuremaid õpilastest.

„Kui kuu heledasti paistab, võib mõnikord ka vikerkaart näha, aga kõik värvid on tal kaunis tuhmid, vaevalt nähtavad,“ seletati otsekohe.

Õpetaja seletas, see olevat tõsi; iga helendav keha saab kiiri laiali, mida spektrumiks võib lahutada. Te teate, et me kehasid võime helendama panna, neid suuresti kuumutada. Umbes 500° C. kuumuses hakkab metallitükk esimesi valgusekiiri andma, nimelt punaseid; spektrumis saame siis ka ainult punased kiired. Suureneb soojus veelgi, siis saame ka punakollased kiired. Edasi, mida enam me keha kuumutame, seda pikemaks kasvab spektrumi joon, kunni viimaks umbes 1200° C. juures me täieliku seitsmewärvilise spektrumi saame. Kuumutatud keha ise aga paistab meile siis valgenäna.

„No jah,“ ütlesid poisid: „esiti, kui raud kuumaks läheb, on ta punane, aetakse ta aga veel kuumemaks, läheb ta viimaks päris valgeks, aga kes neid kiiri meie poolest kunagi prisma läbi vaadelnud. Siis iga helendav keha annab spektrumi?“

„Jah, iga helendamiseni kuumutatud kindel või vedel keha annab peaaegu niisamasuguse spektrumi, kui päike. Gaasiliste kehadega on aga nüüd lugu hoopis teistsugune. Need lasevad mõnda värvi kiired meelsamini läbi, teised neelavad nad hoopis ära ja me saame spektrumina tumeda, musta riba mõne üksiku helelda joonega. Nii näituseks näeme naatriumi spektrumis üheainsa kitsa helekollase joone; vesiniku spektrumis ühe helepunase, ühe rohelise ja kaks sinist joont. — Päikese spektrumis näeme palju musti põikjooni. Võime oletada, et mõned kihid, millest päikese kiir läbi läheb, ennem, kui ta maakera õhkkonda jõuab, on ühe osa valguse kiiri ära neelnud, mille kohal siis ka värviliste asemel ikka mustad jooned tulevad.“

Suure põnevusega kuulasid õpetaja seletust suuremad õpilased, kes juba looduslugu ja füüsikat olid õppinud. Väikesed olid juba jälle õue jooksnud möllama. Korraga jooksis Heino Vaher suure hallooga trepi juure:

„Poisid, vaadake, nüüd juba kaks vikerkaart!“

„Ja, tõesti, vaadake nüüd juba teine ka, see on nagu esimese ümber, natuke maad teisest kõrgemal. Aga sellel on värvid vastupidi, sisemine värv on punane, kõige välimine aga lilla“. Õpetaja seletas: „Päikese kiir võib ka kahekordselt murduda veetilgakestes, mille tagajärjel me mõnikord ka teise vikerkaare saame“.

„Aga mispärast vikerkaar harilikult ikka õhtupoolikul tuleb?“ küsis nüüd Anni Pinder.

„On välja arvatud,“ seletas õpetaja, „et kui päike seisab kõrgemal silmapiirist, kui 42° , sel juhtumisel me vikerkaart ei näe. Sellest on siis arusaadav, et, kui päike madalas seisab, vikerkaar võib tekkida, näituseks praegu, tänasel õhtul.“

Lapsed rääkisid veel kaua isekeskis ja õpetajaga vikerkaari ja spektrumide üle, kunni viimaks korrapidajad teisi õhtusöögile kutsusid.

Õhtul kui kõik teised juba magadistoas, hiilisid Anni Pinder ja Helga Org kahekesi õpetaja toast klassi. Keegi ei pannud seda tähele. Ainult väike Heino Vaher oli kuulnud, kuidas nad klassi ukse lukutasid ja siis sääli tüki aega millegagi ametis olnud, millegi kahisevaga.

Teisel hommikul ootas vanema klassi õpilasi suur üllatus. Nad avasid klassiukse ja — kaks heledavärvilist vikerkaart läks piki tuba.

Anni ja Helga olid nimelt eile õhtul õpetajalt seitset värvi paberit palunud, et klassis tindiklaasi kõrge vikerkaare värvidele vastavalt ilustada. Nii oli siis kõigil neljateistkümmel pingil, mis kahte ritta asetatud, igaühel värviline siidipaberist rosett. Anni Pinder seletas asjalikult, see olla selleks hää, et nüüd kohe näha olevat, kellel tindiklaasi kork kadunud. Senni olla nimelt poisid olnud suured meistrid kõrge kaotama.

„Aga ma leian, et see ka ütlemata ilus on!“ seletas üks väike valge pääga tüdruk.

„Jah, ilus, vastuvaidlemata ilus!“ ütles õpetaja klassi tülles.

Järgmisel vahetunnil tulid ka noorema klassi õpilased teise klassi uudist vaatama.

„Näe, vaata, kõige viimasel pingil, kus Pinder ja Örg istuvad, ilus lilla, siis tumesinine, ja siis helesinine, ja roheline ja kollane, ja punakas-kollane, ja esimesel pingil punane, kõik just nagu vikerkaar. Ja teises reas, näe vaata, näe säääl jälle teistpidi: esimene lilla ja kõige viimane punane!“

„Küll on ilus!“

„Poisid, teeme o m a klassi ka!“

Tehtigi esimeses klassis ka, kuid siin oli kakskümmend-üks pinki, nii et kolm vikerkaart sai.

Kõigil oli lõbus meel...

Sellest päevast alates helendasid vikerkaare värvid ikka Hallasoo madalais töötubades. Õpilased armastasid ja mäletasid kaua oma vikervärvilist klassi ja uued koolitulijad harjusid ruttu selle ilusa kombega, andes hää meelega oma taskurahast mõne penni paberi ostmiseks — ka nende eest, kellele kodust taskuraha ei antud. —

„Vikerkaar on ilus sümbool noorusele“, ütles kord õpetaja: „Nii palju helendavat rõõmu, nii palju vaikset ilu. Valguse kiir, murdunud läbi veepiiskade prisma seitsevärvilisena. Kui palju vikervärvilist ei avane noorusele, õppivale vaatama läbi teaduse prisma! Kui palju ilu, mitmekesisust ja sära säääl, kus paistis enne kõik nii lihtne ja väheütlelev. —

„Olgu suur, särav vikerkaar ka hallasoolaste sümbool!“

Uma rüüt.

VAIKSES VEES.

Väike vene laintel kiigub,
laine tasakesi liigub.

Tuulekene sala puhub,
laine vaikselt kallast uhub.

Vesi läigib päikse kiirtes,
kulda sätendavais viirtes. . .

Siis — ei enam vene kiigu,
siis ei enam laine liigu.

Siis ka enam tuul ei puhu,
ega laine kallast uhu.

Söber Mait.

KÜSIMUSED JA VASTUSED.

Uued küsimused.

(Vastused palume saata 1. juuniks aadressil: Tallinna, „Vikerkaare“ toimetuse, Suur Tartu maantee nr. 44, kort. 4).

5. Kelleks tahad saada, kui suureks saad?

Sinisilm.

6. Kes on kõige kuulsam inimene maailmas?

Tsin-Tsän-Tso.

7. Mis oled teinud või kavatsed teha oma kodu kasuks
või iluks? Heinakübe.

Vastused.

Küs. 1. Mida sooviksid enesele kõige meelsamini?

Igakord, kui täht taevas langeb, läheb täide soov, mis sul
parajasti meeles. Olen näinud mitu langevat tähte, aga ku-
nagi pole ma saanud oma soovide hulgast üht eelistada. Ei
oska seda ka praegu mitte. Siidi Hellivere.

Sooviksin enesele kõige meelsamini siniseid silmi.

For-Columbus.

Sooviksin pääläest jalatallani korralikult riides olla, lait-
mata ja maitserikkalt. Helve.

Palju raha.

Huulhein.

Sooviksin omale niisugust kapitaali, millega võiks „Vi-
kerkaari“ tellida. Madis.

Mina sooviksin ühe huvitava sisuga juturaamatu omale
kingiks saada suveks. Roosinupp.

Meyeri leksikoni.

Heldar Tamm

Üht niisugust suurt albumi värviliste kunstiteoste repro-
duktsioonidega. Kui siis aega on, istun oma albumiga akna
alla ja olen nagu suures kunstimuseumis. Hilja Vooro.

Hää meelega sooviksin enesele klaverit. Unistaja.

Ma sooviksin, et mul lennumasin oleks. Kui huvitav on
pilvede kõrgusel sõita ja alla vaadata. Pöialpoiss.

Hääd sõpra.

Kahupää.

Rahu ja rõõmu.

Leeksädemeke.

Kõige meelsamini sooviksin enesele tervist ja lustilist
meelt. Öitseline.

Suurt õppimisisu ja edasipüüdmist omas elus.

Maimo Mirdioksake.

Sooviksin enesele mõistlikku ja tarka meelt.

Melankoolne.

Sellega ühineb Väike Vingerpuss.

Ma soovin, et keskkooli eksami läbi saaks.

Virvendavtormilaine.

Kõige meelsamini sooviksin enesele Tsin-Tsän-Tso
naljaosavust. Valga Valve.

Küs. 2. Mis teed kevadel vabal ajal?

Kevadel vabal ajal armastan ma väljas viibida ja lindude lustilist laulu kuulata. Õitseline.

Jalutame, kui rohkem aega, siis metsas ja vaatleme loodust. Leek-Sädemeke, Huulhein,

Madis, Pöialpoiss, Lea ja For-Clumbus.

Mina olen suur merimees. Nõnda pea, kui laht vabaneb jääst, tõrvan oma paadi ära, toon aerud ja siis — hiirhopp vette. Katsuge, poisid, kes saab järele! Merikaru.

Teeme näputööd ja loeme raamatuid.

Kahupää ja Unistaja.

Mul vaba aega polegi. Väike Vingerpuss.

Küs. 3. Tahaksin öele midagi kirjutada albumisse, mis nii terve elu saatesõnaks võiks olla. Soovitage mulle mõnda! Õekene!

Elu on tume sügis-öö! Öösel on tormidki mässamas hoos! Elu on võitlus. Kes tahab elada — peab võitlema. Olgu siht selge silma ees; ka siis kui on pimedamad silmapilgud elus. Kaotad sihi silmast — kaod elu sügavusesse! Jää truuks tootuselle, igatsusele, armastusele; siis ei ole elu vastuseta. Elu tundmusteta, sihita, igatsuseta, lootuseta, ei olegi elu; oleks nagu elusalt maetud!

Looda, igatse, armasta!

Sügis.

Lühike on meie noorus,
lühikene külviaeg;
pea kalliks iga tundi,
iga tund on kuldaväärt.

Heldar Tamm.

Julge päralt on maailm.

Kivikell.

Ole suurem omast saatusest
ja kõrgem kõigist ohtudest.

Ära ilmast rohkem looda
kui ta suudab pakkuda.

Krapikai.

Omaval maal õitseb õnn,
kodu kasvab kasu parem.

Virvendav Laine.

Sõber, minu soov on väike,
katsu seda täita sa:
üliarmas olgu sulle
meie väike kodumaa.

Unistaja.

Karedamal kaunakesel
vahest magus ivakene,
karedamal koorukesel
vahest sile sisukene.

Väike Lesta.

Kui arvad, et õigust sa ütelda tead,
siis tea ka, mil viisil seda ütleva pead.

Tubli poiss.

Elu on võitlus, võitle ja võida ja võta säält, mis võimalik.

Kahupää.

Niiviisi talita, et selleläbi,
sul pärast teiste ees ei tuleks tunda häbi.
Veel seda hoolsamini aga püüa
et enda ees ei tuleks silmi maha lüüa.

Õitseline.

Sel kitsaks läheb endal ase,
kes teisi elada ei lase.

Maimo Mirdioksake.

Kui sa tahad elu rada,
ilmas käia õnnega,
armastuses käi siis seda,
armastuses lõpmata.

For-Columbus.

Elagu nutt, mis tundeid puhastab, elagu naer, et palged
ei kivineks.

Viive Lokk.

„Et oleks lahti sul kõik mängualad ja päiksemaad!“

(G. Suits'u luulet.)

Leida.

„Üks külvaja on varjul õnne ilma külvanud —
sest kõige sügavuses puhkab kroon,
sest märgiks mõnelegi valujoon,
et kõik nii mulla alla peitu paigutud.“

(E. Enno luulet.)

Hella Päiksepaiste.

Ärgu saatku sind elus sõna, vaid tugev tahtmine ja tööga harjunud käsi. Boka.

4. Mis aprilli tegite oma õpetajale ja kuidas see õnnestas?

Panime eneste asemele klassi oma palitud pinkidesse istuma. Mütsid olid neil pääs ja paberist värvitud masked ees. Igaihel oli kaenla all punane võimlemis-lipp. Samasugune kuju istus ka katedris. Ise aga olime klassi ukse taga, oodates õpetajat, kes vastpidisest uksest pidi tulema. See oli lõbus aprill.

For - Columbus.

AJAVIITEKS.

Eelmise numbri ülesannete seletused.

Mõistatused.

1. Vikerkkaar. 2. Lumi 3. Sõit laevaga. 4. Uks.

Üles arvanud: G. Kivimurd, Hedda Tamm, ja järgm. varjunimed: Alba Longa, Krapi Kai, Tubli poiss, Merikaru, Boka, Leida, Helve ja Hilja Voooro.

2. Päämurdur.

„Meil aia ääres tänavas, kui armas oli see!“

Üles arvanud: G. Kivimurd, Hedda Tamm ja järgm. varjunimed: Alba Longa, Maimo Mirdioksake, Lepalind, Krapi Kai, Tubli poiss, Merikaru, Boka, Leida, Helve, Hilja Voooro ja Valga Valve.

Geograafia ülesanne.

1. Haiti. 2. Afganistan. 3. Aasia. 4. Pariis. 5. Sahara. 6. Aleksandria. 7. Labrador. 8. Uruguay.

Üles arvanud: R. Proomann, Meeta Jürgens, G. Kivimurd, Ilmar Kask ja järgm. varjunimed: Lepalind, Noora, Nõginina, Alba Longa, Boka, Tuulpää ja Helve.

Uued ülesanded.

Geograafiline ülesanne.

●	13	●	●	18	●	1	●
●	7	●	●	1	●	13	●

Kokku sääda Euroopa riik ja tema päälinn. Punktid tähevad umbhäälikuid, numbrid täishäälikuid. Neptun.

Aritmeetiline ülesanne.

Kuuekohaline arv lõpeb 4-ga, kui 4 ette tuua, saame arvu, mis esimesest 4 korda suurem. Mis arv see on?

Tsin-Tsän-Tso.

Ülesanne — nali.

1. Võtke üks poolsaar, visake tal algusest ja lõpust täht ära, saate — juudi papi.

2. Võtke ilmajagu, visake algustäht ära, saate, — mis piirab teda k a igast küljest.

I. Kg.

M e t a g r a m m.

T-ga alates oled looma asupaik,

h-ga oled värv,

p-ga lõbus mängukann,

v-ga kindel kaitseriist.

J. Kg.

TOIMETUSE KIRJAKAST.

O. V. Tallinnas. Luulet. nõrgad. „Tuled“ ehk avaldame edaspidi.

Colo. Arvame, et Vikerkaarele“ kirjutada võiksite, kui ajakirja laadi ja sihiga paremini tuttav oleksite. Teie „Nympfe“ laadilist kirjandust ei saa me üldse mitte tarvitada. „Inimeselaps“ läheks ehk „Oma nurka“, kuid saatke toimetusele oma õige nimi ja aadress.

H. P. Läheb edaspidi „Oma nurka“.

Hugo Ts. Teie „Mälestuste“ kohta ei saa toimetust otust anda, senni kui neid lõpuni lugenud ei ole.

Soovitame kirjatöid tervikuna saata, kuna toimetus oma äranägemise järele töö mahutab tervelt ühte või järkudena mitmesse numbrisse.

H. V. Pärnu-Sindi. Palume ka edaspidist kaastööd.

A. L—üs, Tartus. Läheb edaspidi. Kaastööd palume. Tasu maksab talitus siis, kui töö juba ilmunud.

H. Kr—s, Petseri. Seesama vastus ka Teile.